

Під час війни люди потрапляють у кризові ситуації. Адже війна різко змінює звичний для них стан речей, зумовлює злам, загострення становища, призводить до різкого «психологічно» перелому. Зростає кількість вчинення злочинів як на побутовому рівні, так і у військовій сфері. Злочини вчиняють як військові, так і цивільне населення. І тут, власне, важливо бути уважним до кожного конкретного випадку. З'ясувати, чи не був він вчинений людиною, яка перебувала на момент його вчинення у стані афекту. Адже законодавець передбачив у Кримінальному кодексі України «стан афекту» як обставину, що робить склад злочину «привілейованим» (наприклад, ст. 116 «Умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання») або ж як обставину, що пом'якшує покарання (п. 7 ч. 1 ст. 66) [1].

ЛІТЕРАТУРА

1. Кримінальний кодекс України від 05 травня 2001 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
2. Гірняк А. Психологія модульно-розвивальної взаємодії: монографія. Тернопіль: ВПЦ «Університетська думка». 2020. 376 с.

УДК 159.9+34.096

Козак І. В.

*здобувачка ступеню вищої освіти бакалавр
за спеціальністю 231 Соціальна робота,
Західноукраїнський національний університет.*

Яремко О. М.

*к.ю.н., доцент, доцент кафедри психології та соціальної роботи,
Західноукраїнський національний університет*

ВІКТИМОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЖЕРТВ НАСИЛЬНИЦЬКИХ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Реалії російсько-української війни, яка розпочалася в 2014 році, а з 24 лютого 2022 року для України стала повномасштабною, жахають жорстокістю злочинів та кількістю їх жертв. На сьогодні Організацією Об'єднаних Націй уже зареєстровано і підтверджено поіменно понад 6000 жертв серед мирного населення, що включає біля 3000 осіб, які загинули, і понад 3000 поранених осіб. Розуміємо, що реальна кількість жертв значно більша. Як заявила Верховний комісар ООН з прав людини Мішель Бачелет, жертви та їхні родичі мають отримати відшкодування за завдану шкоду і трагедію, яку вони пережили [1].

Зрозуміло, що не має «ідеальної» війни, в якій би майже не вбивали мирних жителів, а здійснювалося знищення лише військових об'єктів. Але під час війни в Україні щодня російські солдати вчиняють терористичні акти, вбивства, зґвалтування, тортури мирного населення й інші насильницькі злочини.

Вчинені російськими військовими аморальні насильницькі злочини щодо цивільного населення в Україні обумовлені «обезціненням» жертви злочину, не сприйняттям її як людини. І це в значній мірі пов'язано з антинаціональною імперською пропагандою, яку веде Росія як держава, щодо українців і всього українського. Відстрілювання цивільного населення, наче, тварин у сафарі чи в комп'ютерній грі у війну, викликають у російського окупанта відчуття ейфорії, веселості, драйву.

Російські солдати прославились і особливо «витонченими» формами зґвалтувань і тортур. Складно дати однозначне трактування їхніх мотивів. Одні вважають, що зґвалтування – це ще одна військова зброя Росії. Другі – проявом тваринного інстинкту. Треті – формою самоутвердження над жертвою. Не впевнені, що військові командири безпосередньо дають накази на вчинення солдатами зґвалтувань. Але, в той же час, не забороняючи, вони здійснюють свою мовчазну згоду на злочинні діяння підлеглих, що рівнозначно трактуємо як «тиха» співучасть. Зґвалтоване і вимучене тортурами цивільне населення (діти, жінки, люди з інвалідністю, особи похилого віку) – це помста і возвеличення перед українськими солдатами-захисниками, це, наче, демонстрування «права переможця», «права власності» над жертвою.

Часто жертви насильницьких злочинів, ідентифікуючи себе за російською національністю, московсько патріархальним віросповіданням, російськими культурно-мовними вподобаннями були впевненими у відсутності будь-якої загрози з боку російських солдат, а тому помилково відчували себе безпечними при першій зустрічі з ними.

Будучи поінформованими про звірські злочини російських окупантів у Бучі, Ірпені, Гостомелі, не все цивільне населення інших територій України робило для себе повчальні висновки. Так, маючи можливість виїхати з територій на яких в скорому часі будуть проходити активні бойові дії або є загроза захоплення території окупантами, цивільне населення свідомо залишалося на них. Це при тому, що вже є «повна картина» і чітке розуміння того як окупанти ведуть себе з цивільним населенням захоплених територій. Наприклад, на час бойових дій у м. Лиман Донецької області залишилося близько 7–8 тисяч мешканців. «Зараз у місті дуже важка обстановка, йдуть щільні обстріли як у південній, так і північній частині міста. Дуже багато

поранених місцевих мирних жителів, є також загиблі. Дуже багато зруйновано будинків, комунікації», – констатував мер м. Лиман [2].

Таким чином, дорослі часто своєю віктивною поведінкою, розраховуючи на «може, пронесе», роблять себе, своїх дітей чи інших родичів потенційними жертвами злочинів російських окупантів.

ЛІТЕРАТУРА

1. ООН готова поіменно назвати майже 6 тис. жертв воєнних злочинів росіян в Україні. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-61255442>
2. Мер Лимана заявив про важку обстановку в місті: йдуть щільні ворожі обстріли, є загиблі та поранені. URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/viyna-v-ukrajini-shcho-vidbuvayetsya-v-limani-doneckoji-oblasti-novini-ukrajini-50244715.html>

УДК 369.8

Кравчун О.

студентка групи ПСз – 41

Західноукраїнського національного університету

Миколук С.М.

кандидат економічних наук

доцент кафедри психології та соціальної роботи

Західноукраїнського національного університету

СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ЗМІН ТЕХНОЛОГІЙ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ІЗ ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ

Соціальна опіка людей похилого віку – це важлива складова політики держави, відповідальної за добробут, розвиток і безпеку своїх громадян. Від цього чинника залежить ефективність розвитку суспільства. На долю старшого покоління випало чимало випробувань, болю і втрат, проте вони зуміли зберегти та пронести через життя почуття гідності, віри й любові.

Сьогодні в Україні проживає понад 10 млн осіб похилого віку [3].

Люди похилого віку мають право на користування усіма соціально-економічними та особистими правами й свободами, закріпленими Конституцією України, Законами України та іншими законодавчими актами, які регулюють відносини у цій сфері [1].

Постійне зростання частки літніх людей у всьому складі населення стає впливовою соціально-демографічною тенденцією практично всіх розвинених країн. Такий процес зумовлений двома причинами. По-перше, робота охорони здоров'я, контролювання небезпечних захворювань, підвищення рівня і якості